

"דרוש אותם" – יוצאים למבצע חיפוש...

בדרכו של הרב קוק זצ"ל

כתיבה: צוות תכנים
קהל יעד: כיתות ז-י"ב
מספר שיעורים מומלץ: 2

מבוא ליחידה:

הרב אברהם הכהן קוק זצ"ל, הרב הראשי האשכנזי הראשון בארץ ישראל, הקים את ישיבת מרכז הרב והיה אחד מאבות הציונות הדתית.

אחת מאמרותיו הידועות של הרב היא האמרה הבאה, עליה מבוסס השיעור:

בן אדם, עלה למעלה עלה.

כי כח עז לך יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אפירים.

אל תכחש גם פן יכחשו לך.

דרוש אותם – ויימצאו לך מיד.

{אורות הקודש א', סד }

החידוש בדברי הרב הוא שכל מעשה שאדם עושה בחייו בהווה היא ביטוי לקב"ה. לכן, על האדם לדרוש את כנפי הרוח הקיימים בתוכו ומתוך החיפוש העכשווי תתגלה המציאות האלוקית.

המרדף אחר השגת מטרות, מילוי שאיפות ועוד, הינם ממאפייני את התרבות המודרנית. הרב קוק מלמד אותנו שכל פעולה הנעשית בשלמות מביאה את האדם לעלות מעלה אל מדרגתו האישית ועצם הפעולה כשלעצמה כבר מהווה התגלות של הבורא.

אל לא לאדם לשאוף בכל עת אל עבר העתיד... לשאוף להשיג את הידע הכולל... לראות ב"דרך" דיעבד או רק כלי המביא אל התכלית... אלא ה"דרך"... הצעידה... העליה שלב שלה היא ערך בפני עצמו היא התגלות אלוקית – "דרוש אותם".

כל שלבי הביניים בתפיסת הרב מהווים ערך והתגלות אלוקית בפני עצמה. לכן "ימצאו לך מיד" כי עצם פעולת הדרישה כבר טומנת בחובה את המציאה - את ההתגלות האלוקית. כך בנוגע ללימוד האותיות בכדי לדעת תורה, בתרגול הכתיבה כדי לכתוב חידושים ולמידת שפה זרה על מנת לרכוש מקצוע.

"עלה למעלה עלה" - החזרה על המילה "עלה" מבטאת את תהליך העלייה - עולים, עוצרים מעט לנוח וממשיכים בעלייה. העלייה העכשווית היא עצמה ערך חינוכי, כפי שמפרט הרב בספר "מוסר אביך" את המקומות בהם יש ביטוי לעבודה המעשית של האדם בהתגלות הבורא:

"בכל דרכיך דעהו" - צריך לבקש את הקב"ה בתוך הדרכים שהוא מתנהג בהם:

כשהוא עוסק בתפלה, אז יבקש את הקב"ה בהבנת עניני תפלתו וכונה רצויה באמונת הלב באותם העניינים של תפלתו, ולא יבקש את הידיעה בשעה ההיא בעניינים אחרים, כי כיון שהוא עוסק בעבודה זו, הקב"ה כביכול שורה מצדו בזו העבודה דווקא, ובה ימצאנה ולא במקום אחר.

וכשהוא עוסק בתורה, יידע שימצא את הקב"ה בהיותו מעמיק ומעיין להבין דבר על בוריו ולזכור ולשנן היטיב, ובה הוא יודע אותו יתברך בתורתו ולא באופן אחר, כי בשעה זו הוא מתגלה בעבודה זו.

וכן בהיותו עוסק בגמילות חסדים להיטיב לחברו, אז יבקש את הקב"ה רק בהעמקת עצה איך להיטיב לו טובה גדולה הגונה וקיימת.

וכן בכל הדברים שעושה, הרי באמת אין דבר בעולם שאינו לכבודו יתברך, על-כן כל מה שעושה יהיה הכל דברי מצוותו ורצונו, ויבקש בהם את שמו יתברך, כשישתדל בכל שכלו וכוחותיו לעשות את מה שהוא עושה בתכלית השלמות בכל צדדי השלמות, ונמצא שהוא יודע את השם יתברך בכל הדרכים". (הרב קוק מוסר אביך ב', ב')

ביחידת לימוד זו נאיר את דמותו של הראי"ה קוק באמצעות אמרתו על כנפי הרוח. כמו כן נקדיש מחשבה לדרך שבה יוכל כל תלמיד ליישם את האמרה בחייו.

הקשרי הוראה:

במסגרת יום הרב קוק בחמ"ד.

במסגרת שיעור חינוך.

מטרות היחידה:

1. היכרות עם דמותו של הראי"ה קוק מתוך עיון באמרתו.

2. יצירת רלוונטיות עבור התלמידים ביחס לדמות הרב.

מהלך השיעור

שלב א' - פתיחה

"בן אדם עלה למעלה עלה" (אורות הקודש א, סז).

בשנה שעברה נחשפנו לכוחות שעל כל אחד לחפש ולגלות בתוכו.

"כי כח עז לך, יש לך כנפי רוח..."

השנה נתמקד במילים: "דרוש אותם".

שלב ב' - משימה אישית

כתוב בשלבי הסולם 3 פעולות שעשית במהלך חיך, המבטאות

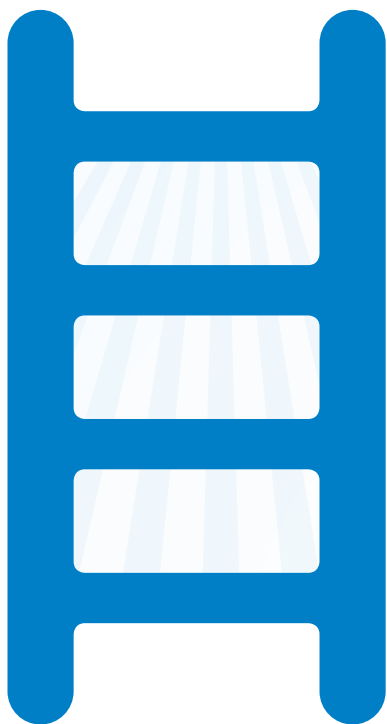
בעניך מימוש של הכוחות המיוחדים שה' נתן בך.

סמן ✓ באפשרות המתאימה (ניתן לסמן יותר מאפשרות אחת).

הפעולות שבחרת לכתוב בסולם היו:

- פעולות חד פעמיות.
- פעולות שדרשו מאמץ פיזי גדול.
- פעולות שדרשו מאמץ נפשי גדול.
- פעולות שיכולות להתבצע רק על ידך.
- תוצאות הפעולות שהיו מוצלחות מאוד
- האנשים בסביבה העריכו מאוד את הפעולות.
- הפעולות הובילו אותך למקום חדש.
- אחר: _____

בהמשך נתייחס אל מה שכתבת בסולם...

נבחרת!!!

"והתפתחות שכל האדם, וכל תולדות המצאותיו דבר בעתו – הכל מעשה ה' המתראה לפי צרכי האדם בעיתותיו ודורותיו, לתעודה רמה ומדוייקת, שעליה אין להוסיף וממנה אין לגרוע".
(הראי"ה קוק, עין אי"ה, ברכות ט', קפ).

"וכל אדם שנברא למציאות הקיימת – למשפחה שלו, לחברה בה הוא גדל, לדור, למציאות ההסטורית וכו' – הבריאה היא מדוייקת ומכוונת על כל מעשה שיעשה האדם".
(הרב עזריאל אריאל, ישראל בטח בה' – מידת הביטחון במשנתו של מרן הרב קוק זצ"ל)

במילים אחרות, ה' ברא אותך למשפחה שלך, לחברה בה אתה חי, לסביבה, למציאות הקיומית וההיסטורית – באופן המכוון רק לך!

הקב"ה בחר דווקא בך ונתן בך היום כוחות והכל הוא מעשה ה' לצרכי הפרט והכלל, ברמה מדוייקת כל כך, שרק אתה בלבד תוכל לממש את מעשיך במציאות הזו.

★ מה מיוחד בפעולות שלך היום?

★ מה לדעתך החשיבות של הפעולות שלך?

מה לעשות? לעשות!

שלב ג': האזנה ופעילות סביב השיר "על כפיו יביא" / טהרלב

לקליפ המדעים של הסיפור שמאחורי השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=d1m2flr8shw>

על כפיו יביא / יזרם טהרלב

בְּרַחֲוֹבְנוּ הַצֵּר
גַּר נִגְרָ אֶחָד מִזֶּרֶךְ,
הוא יוֹשֵׁב בְּצָרִיפוֹ וְלֹא עוֹשֶׂה דְבָר.
אִישׁ אֵינוֹ בָּא לְקִנּוּת וְאֵין אִישׁ מְבַקֵּר,

וְשִׁנְתִּים שֶׁהוא כָּבֵר אֵינוֹ מְנַגֵּר.
הוא חֵלוֹם אֶחָד נוֹשֵׂא עוֹד בְּלִבּוֹ
לְבִנּוֹת כֶּסֶף לְאֶלְיָהוּ, שְׂיָבוֹא.
עַל כַּפְּיוֹ אוֹתוֹ יָבִיא, לְאֶלְיָהוּ הַנְּבִיא.

הוא בונה את העיר כבר שבועים שנה.
והוא חולם כי כמו שאת העיר בנה,
יניח למקדש את אבן-הפנה.
על כפיו אותו יביא, לאליהו הנביא.

והוא יושב ומחכה לו
כבר שנים חולם הוא שיזכה לו,
על סודו שומר ומחכה לו,
מתי כבר יגיע היום.

והוא יושב ומחכה לו
כבר שנים חולם הוא שיזכה לו,
על סודו שומר ומחכה לו,
מתי כבר יגיע היום.

בירושלים ישנו,
איש לגמרי לא צעיר,
שבנה הרבה בתים בכל פנות העיר.
הוא מכיר כל סמטה, כל רחוב ושכונה,

ברחובנו הצר
גר סנדלר אחד מוזר,
הוא יושב בצריפו ולא עושה דבר.
מדפיו הריקים מכסים באבק,
כבר שנתים מנח המרצע בשק.
והוא חולם כי נעלים הוא תופר,
בן על הרים ינוו רגלי המבשר.
על כפיו אותו יביא, לאליהו הנביא.

עבודה בזוגות:

★ מהם הכוחות/ הכישורים המובאים בשיר?

★ מדוע בעלי הכוחות/ הכישורים לא ממלאים את תפקידם?

שלב ד': נקודה לדיון

★ מהן המחשבות שעוללות לעצור אותנו מלפעול?

★ מהן המחשבות שעוללות בנו כאשר אנחנו רואים אנשים אחרים עושים פעולות גדולות/ מיוחדות?

★ מהן המחשבות שעוללות בנו כאשר הפעולות שלנו לא מצליחות להגיע לידי שלמות?

רגע חושבים....

אנחנו רגילים לבחון את הפעולות שלנו ושל אחרים על פי מדדי הצלחה או כשלון, אם הצלחנו להבין היטב את כל הפרק בתנ"ך, אם הצלחנו להתכוון בכל התפילה, אם אנחנו תמיד דואג גם לאחרים.. ואנחנו אף מודדים את עצמינו אם קבלנו ציון גבוה במתמטיקה ואנגלית ואם אנחנו מוערכים בכיתה...!

לעיתים במהלך "מבחן" זה שאנו עורכים לעצמינו אנחנו מגלים כי לא הגענו לידי השלימות.. זכרנו רק חצי פרק, בחלק קטן מהתפילה לא מספיק התכוונו, פעם אחת פגענו בחבר, קבלנו ציון מעט נמוך מהמצופה במבחן- אנו עלולים להסתכל על כל המציאות כחסרה לגמרי.. הלימוד לא שווה, ההשתדלות לא כדאית, אני לא מוצלח בתחום ועוד'.

★ האם קרו לך מקרים דומים בהם חשת רגשות לא טובים כלפי פעולות שעשית?

חיפוש אחר עניין גבוה

הרב קוק מגיע ממקום גבוה מאוד ואומר, כי האדם היהודי לא מודד את עצמו במדדים חיצוניים של הישגים, הצלחות או כישלונות.. התפקיד של האדם היהודי הוא לחפש בכל מה שהוא עושה את רצון ה', לגייס את כל הכוחות לפעולה אותה הוא מתכוון לעשות... ושם.. בעצם החיפוש... הוא יגלה את ה'... ויביא לידי עניין עצום של התגלות אלוקית..

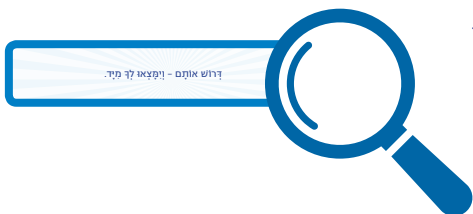
"כשהוא עוסק בתפלה, אז **יבקש** את הקב"ה בהבנת עניני תפלתו וכוונה רצויה באמונת הלב באותם הענינים של תפלתו, ולא יבקש את הידיעה בשעה ההיא בענינים אחרים, כי כיון שהוא עוסק בעבודה זו, הקב"ה כביכול שורה מצדו בזו העבודה דוקא, ובה ימצאנה ולא במקום אחר.

וכשהוא עוסק בתורה, **יידע** שימצא את הקב"ה בהיותו מעמיק ומעיין להבין דבר על בוריו ולזכור ולשון היטיב, ובה הוא יודע אותו ית' בתורתו ולא באופן אחר, כי בשעה זו הוא מתגלה בעבודה זו.

וכן בהיותו עסוק בגמ"ח להיטיב לחברו, אז **יבקש** את הקב"ה רק בהעמקת עצה איך להיטיב לו טובה גדולה הגונה וקימת.

וכן בכל הדברים שעושה, הרי באמת אין דבר בעולם שאינו לכבודו ית', על-כן כל מה שעושה יהיה הכל דברי מצותו ורצונו, ו**יבקש** בהם את שמו ית', כששתדל בכל שכלו וכחותיו לעשות את מה שהוא עושה בתכלית השלמות בכל צדדי השלמות, ונמצא שהוא יודע את השם יתברך בכל הדרכים."

★ מה משותף לכל המילים המודגשות?

★ מה נדרש מן האדם לעשות כדי להפוך מעשה מפעולה פשוטה לגילוי רצון הבורא? (2 דברים, רמז: 2 סוגי הדגשה)

יבוא אדם ויאמר: אם ה' מתגלה בכל פעולה שאני עושה, אני יכול לעשות פעולות אסורות?

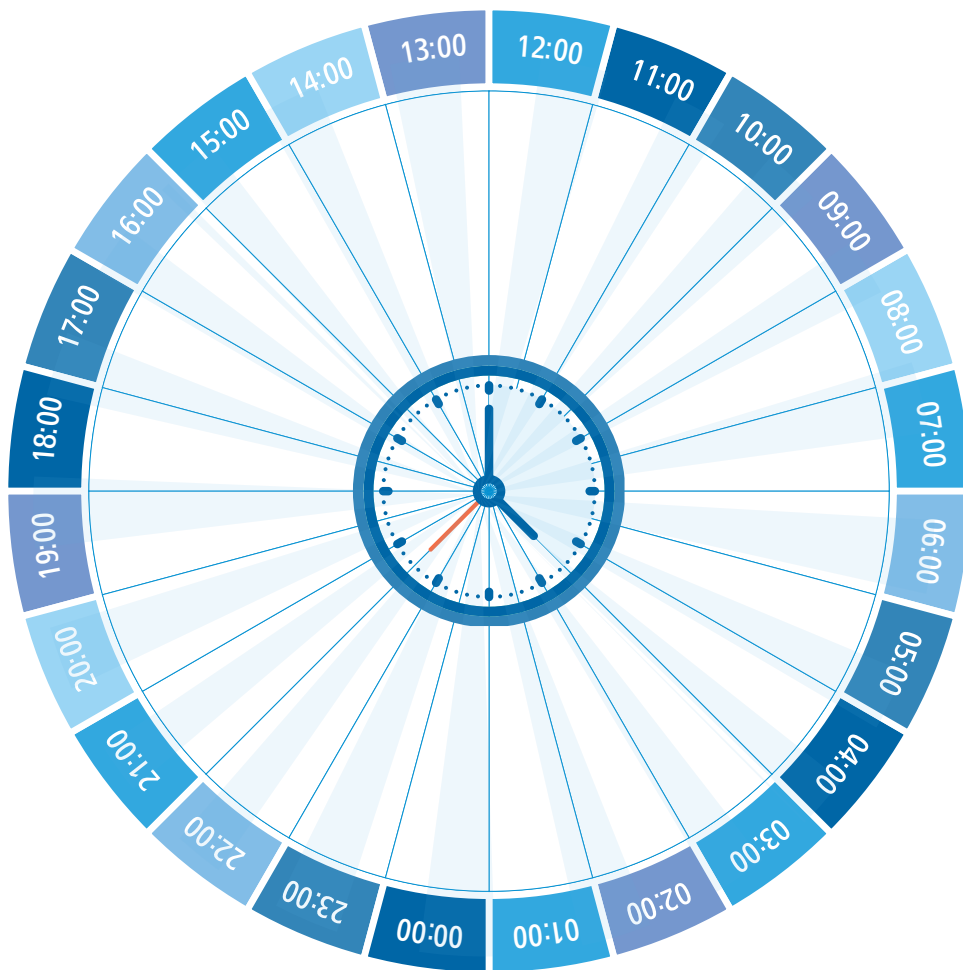
מדייק הרב: "על-כן כל מה שעושה יהיה הכל דברי מצותו ורצונו".

★ הסבר את דיוק הרב בלשונך:

שלב ה': גלגל סדר היום

"בְּכֹל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ" -

כתוב בגלגל סדר היום את הפעולות שעשית אתמול.

הקף בגלגל סדר היום את כל הפעולות המבטאות את הרצון האלוקי.
★ כיצד תוכל להקיף את כל הפעולות שבגלגל?

אם כן, עצם פעולת הדרישה- החיפוש, ההתבוננות, היא עצמה יוצרת את הקשר עם הקדוש ברוך הוא..

”בְּכֹל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ” (משלי ג', ו) -

בַּתוֹךְ כָּל הַדְרָכִים בְּהֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה, דַּע אֶת ה' - חפש אותו.

מחפשים את ה'

אם אני מגייס את כל הכוחות שלי למשימה ואני פועל על פי מצוות הבורא ומחפש לגלות את רצונו יתברך..
הרי אם בסוף כן או לא הצלחתי להגיע למה שציפיתי .. זה כבר ממש קטן בעיני ביחס לדבר הגדול של התגלות רצון הבורא..

משימת חשיבה

מה יקרה בעולם.. אם כל יהודי יחפש את רצון ה' בפעולותיו?

שלב ו': משימת סיכום

בחר במהלך היום פעולה אחת בה תחפש את ה' ונסה לגלות אותו באמצעותה.
אם תרצה, תוכל לשתף אותנו בחוויות שלך.